

1950

IN MEMORIAM: DR. FÖLDES DEZSŐ

Irta: DR. REMÉNYI JÓZSEF

Barátom volt. Jóbarátom a szó legnemesebb értelmében. Az őszinteség, szeretet és felelősségtudat megszemélyesítője. A legtisztább lelki éghajlatban élt; ösztönösen hajlott a tisztességre, az áldozatra, az emberségességre. Barátom volt, s mialatt ezeket a sorokat papírra vetem, érzem véges mivoltom gyarlóságát, mert cserben hagynak azok a szavak, amelyekkel Dr. Földes Dezső erkölcsi nagyságát kellőképpen megrajzolhatnám. S noha Plato, Montaigne, Emerson s egyéb jelentékeny gondolkodók nagyszerűen méltatták és elemezték a barátság erényét és költészetét a barátság Dr. Földes-szerű megnyilatkozása a filozófusok meghatározásának és értékelésének tökéletlenségére utal. Olyan időben, amikor az ember embertársa iránt farkas, amikor a "homo publicus" gyakran egyértelmű a zsarnoki elv és hatalom programos alkalmazásával, az én jó, jó barátom, távol a közéleti piac lármájától, okoskodásától és lelkiismeretlenségétől, megmutatta, hogy talpig ember a legsodálatosabb jelenség az emberi szívet üldöző s az emberi méltóságot megálázó kor keretében. Mert igaz

ember volt, azért tudott igaz barát is lenni.

Tulközel éreztem Dr. Földest magamhoz s tenyeremben még ott van tenyerének melegsége, semhogy ebben a rövid megemlékezésben az értelem tárgyilagosságával foglalkozhatnék vele. Mint sebész azt a magyar orvosi nemzedéket képviselte, amely az első világháborút megelőző években nemzetközi láthatárt adott a magyar orvostudományának. Mint vivó a londoni olimpiai versenyeken s egyéb alkalmakkal a magyar vívósport legkülönb hagyományaihoz következtesen képviselte nemzetét. Amerikai és magyar vonatkozásban a szellemi és morális tisztaságnak azt a színvonalát jelentette hivatásbeli és magánélete, amely tülemkedett az osztályöntudat kicsinységein és érdekein; valóban, Terentius szavaival élve, semmi emberi nem volt idegen előtte. Mosolyát a megértés ihlette; orvosi tevékenységét az a meggyőződés, hogy a tudás nem lehet elvont, hanem egyforma felelősséggel alkalmazandó a jómóduak és a szűkölködők esetében; s szinte a próféták szenvedélyességével ragaszkodott az igazsághoz s a művészek érzékenységével a

Reményi

2

SZABADSÁG

széphez. Mert önzetlenül adni tudott, ugyszólván gyermeki lélekkel, a hiúság és az anyagiasság tévHITE nélkül, tehát enmaga életét is gazdagította. Mindig többet adott, mint amennyit kapott. Barát volt és ember; egyén és társadalmi lény; dolgos férfi és lélek.

S hadd szóljak végre arról, hogy családtagjai iránti szeretetében, amelynek olyan volt a varázsa, hogy a hétköznapi problémáit is megszinesítette, s abban a szeretetben, amelyet a gyermekek iránt érzett, az érett férfi ártatlanságának lelke fejeződött ki. Álarc nélküli volt az élete, mert szeretni tudott. Szelidsége a lélek kenyérizére emlékeztetett; még azoknak is juttatott belőle, akik a szelidséget gyengeségnek minősítik, s a maga módján kielégítette azoknak a szellemi és szívbéli éhségét, (akár rokonok, akár idegenek), akikben a magány vergődött. Tudott dicsérni s dicséretből is, az emberi fogyatékoságok figyelembevételével, kiáradt az a fajtájú jóakarát, amely tisztességtudással közeledett minden emberhez, faji és vallási különbség nélkül. A felvilágosodás eszméit vallotta, de nem az értelem göggyével, hanem az érzelem és tapasztalat alázatával. S volt benne, mint minden kiváló halandóban, tragikus érzéstudat: felismerése a jó és a rossz örökös harcá-

nak, az eszmény és a valóság közti távolságnak. Mint a tragédiák hősei, Dr. Földes Dezső is jelleme lényegével nem alkudott meg, s azért maradt meg álmódónak a számítóknak, embernek az embertelenek,

tisztának a tisztátalan célok körében.

A Gondviselésnek hálás vagyok, amiért földi vándorlásomban alkalmat adott arra, hogy Dr. Földes Dezső barátja lehettem.